

INFORMÁTOR 1/2026

Gréckokatolíckej farnosti Závadka

Závadka 238, 053 33 p.Nálepkovo – https://zavadka.grkatke.sk
farnost.zavadka@grkatke.sk – o. Maroš Rinik, farár – tel. 0911 711 403

Vyšlo veľké svetlo

Sviatky Vianoc (Ježišovho narodenia, 25. december) a Bohozjavenia (Ježišovho krstu, 6. január) sú úzko späté s Paschou (sviatkom Pánovej smrti a zmŕtvychvstania). Mnohí cirkevní Otcovia boli toho názoru, že 25. marec, dátum zvolený pre sviatok Zvestovania, bol zároveň dňom, keď náš Pán zomrel na kríži. Významný bol aj tým, že to bol približný čas jari a podľa tradície bol dátumom stvorenia sveta. Tento dátum sa stáva ešte významnejším, keď berieme do úvahy fakt, že v mnohých oblastiach Východu 14. nisan zodpovedal 6. aprílu (o deväť mesiacov neskôr je 6. január) v rímskom kalendári. Preto sa javí ako možné, že dátum Vianoc bol vypočítaný z dátumu Paschy, lebo Ježiš sa narodil deväť mesiacov po svojom počatí. V ranom diele *De Solstiss* sa píše: *„Náš Pán bol počatý ôsmeho kalenda apríla v mesiaci marci, čo je deň Pánovho umučenia a jeho počatia. Lebo v rovnaký deň, keď bol počatý, aj trpel.“*

Z toho vidíme, prečo sa Vianoce považovali za paschálny sviatok, vlastne za *„zimnú Paschu“,* čo je výraz, ktorý zaviedol páter Alexander Schmemann. Podľa jedného z vedeckých názorov Vianoce vymyslela kresťanská komunita v Ríme ako protiváhu k „sviatku neporaziteľného Slnka“, ktorý zaviedol cisár Markus Aurelius v roku 274 ako pokus zaviesť cisársky monoteistický kultu slnka. Bola to aj príležitosť rozpútať prenasledovanie kresťanov, ktorí uctievali jediného Boha. Najstarší dôkaz o slávení Vianoc v Ríme pochádza z roku 336. Na základe nových dôkazov však môžeme povedať, že situácia mohla byť opačná. Nie kresťania reagovali na sviatok nepoškvrneného Slnka, ale Markus Aurelius reagoval na Vianoce!

Ak sa pozrieme na texty predsviatku Vianoc, vidíme silnú spojitosť s Paschou, keď sa Ježiš ponížil až na smrť na kríži, ktorý sa potom stal „stromom života“ otvárajúcim cestu do raja prostredníctvom vzkriesenia. Pozrime sa najskôr na tropár: *„Betlehem, priprav sa, Eden/Raj bol otvorený pre všetkých“ – Betlehem je miestom Ježišovho narodenia, otvára Eden/Raj, ktorý bol uzavretý Adamovým hriechom a kliatbou smrti. Vianoce nás vracajú k príbehu z knihy Genezis a zvrhávajú kliatbu. „Efrata, priprav sa, lebo z Panny v jaskyni vyrašil strom života.“* Efrata bol alternatívny názov pre Betlehem (Micheáš 5, 2). Prirovnanie pokračuje: Betlehem je teraz raj a Stromom života je Ježišovo telo, ktoré sa tam teraz narodilo. *„Jej lono je duchovným rajom, v ktorom bolo zasadené božstvo.“* Ježiš je Boh, Ježiš je Strom života. *„Ak budeme mať na ňom účasť, budeme žiť a nezomrieme ako Adam.“* Teraz jeme zo Stromu života vo Svätom prijímaní, účasťou na Kristovom tele. Táto myšlienka zodpovedá kondáku tretej nedele Veľkého pôstu, kde Strom

kríža nahrádza Strom života a Eden/Raj a Hádes/Podsvetie sú znovu otvorené. Smrť je zničená a *„Kristus sa narodil, aby vzkriesil podobu, ktorá padla“*.

Táto téma pokračuje v liturgických textoch Vianoc, napríklad v prvej stichire 140. žalmu na vianočnej večierni: *„Zvestujme prítomné tajomstvo, prostredníctvom ktorého bolo odstránené rozdelenie a zadržaný plamenný meč. Teraz nás cherubíni všetkých privedú k stromu života…“* Paralelný tropár pre predsviatok Bohozjavenia takisto odkazuje na príbeh z knihy Genezis, tentoraz však na nahotu Adama a Evy pred ich pádom. Ježiš vstupuje nahý do Jordánu a prinavracia náš život v raji.

Veľmi zaujímavý je výskyt svetla pri každej z týchto udalostí. Svetlo je znamením Božej prítomnosti. Smrť je miestom temnoty, ktorú poráža svetlo. Vidíme to pri zostúpení do Hádu/Podsvetia pri paschálnej smrti a zmŕtvychvstaní Krista: „A v polnočnú hodinu tam nad temnotu vyšlo niečo ako svetlo slnka“ (apokryfné Nikodémovo evanjelium XVIII, 1). Pri premenení Ježišova tvár „žiarila sťa slnko“. Táto myšlienka sa slávi v liturgii: *„Keď si zostúpil k smrti, Život nesmrteľný, žiarou svojho božstva zničil si Hádes/Podsvetie.“*

Veľké svetlo na Vianoce sa pripomína v tretej stichire na večierni sviatku Vianoc. „Tvoj príchod, Kriste, vrhol na nás veľké svetlo.“ Záver celého prepleteného sviatku Vianoc – Bohozjavenia sa potom zameriava na svetlo. Evanjeliom nedele po Bohozjavení je Matúš 4, 12 – 17: *„Ľud bývajúci v temnotách uvidel veľké svetlo. Svetlo zažiarilo tým, čo sedeli v temnom kraji smrti“* (Mt 4, 16). Téma svetla sa znova výslovne preberá na Paschu: *„Dnes je všetko naplnené svetlom: zem, nebo i svet pod zemou. A tak nech celé stvorenie oslavuje Kristovo vzkriesenie“ (Paschálny kánon, 3. óda, 1. tropár).*

Aj Kristov druhý príchod sa uskutoční vo svetle: „Lebo ako blesk vzíde na východe a vidno ho až po západ, taký bude aj príchod Syna človeka“ (Mt 24, 27). Vianoce a Bohozjavenie prichádzajú počas najkratších dní v roku, ale sú sviatkom Kristovho svetla. Na Vianoce preto spievame*: „Narodenie tvoje, Kriste, Bože náš, prinieslo svetu svetlo múdrosti“* (tropár) a na Bohozjavenie spievame: *„Pri tvojom krste v Jordáne zjavila sa, Pane, poklonyhodná Trojica… Svojím zjavením si osvietil celý svet, Kriste Bože, sláva tebe“* (tropár). A oba tieto sviatky poukazujú na budúce svetlo Vzkriesenia. *Zdroj: www.jankrupa.sk*

Všetkým zo srdca ďakujeme za rok 2025 a v novom roku 2026 prajeme a vyprosujeme hojné Božie požehnanie a ochranu sv. archanjela Michala.

o.Maroš s rodinou

Dôležitým medzníkom v našej histórii farnosti bol rok 1926, keď sa veriaci spolu s vtedajším farárom o. Štefanom Teodorom Zimom rozhodli starý chrám zbúrať a na tom istom mieste postaviť väčší. Prispeli naň nielen domáci ale aj rodáci žijúci v Spojených štátoch amerických, najväčšou mierou prispel závadský urbariát. 12. augusta 1928 chrám posvätil blažený hieromučeník Peter Pavol Gojdič, prešovský biskup. 12. augusta si pripomenie túto historickú udalosť sv. liturgiou s panychídou.

Bohoslužobný poriadok

29. december 2025 – 4. január 2026

Pondelok 29.12.	Sv. deti, ktoré dal Herodes povraždiť v Betleheme **HS: z Narodenia (329)**	**15 00 slov.**	* ZBP a poďakovanie Dávid (25)
Utorok 30.12.	Sv.mučenica Anýzia **HP: z Narodenia (313)**	**8 00 csl.**	+ Mária, Jozef a Jozef (Černická)
Streda 31.12.	Prepodobná Melánia Rímska **HS: z Narodenia (325)**	**8 30** **Ďakovný akatist s lítiou** **9 00 slov.** * ZBP Cyril Vojtila
Štvrtok 1.1.2026 **Prikázaný sviatok**	**Obrezanie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista** Sv. Bazil Veľký, kapadócko-cézarejský arcibiskup **HP: sviatku (325) - Myrovanie**	**11 00 csl.**	* za veriacich farnosti **Liturgia sv. Bazila Veľkého**
Piatok 2.1. **Voľnica**	*Predsviatok Osvietenia* **HS: z predsviatku (339) a prokimen z piatka (160)**	**17 30 csl.**	* za ctiteľov BSJ a členov spolku sv. ruženca
Sobota 3.1.	*Sobota pred Osvietením* **HP: z predsviatku (28) a prokimen zo soboty (161)**	**8 00 csl.**	+ Mária Truhanová (ročná s panychídou)
Nedeľa 4.1.	**Nedeľa pred Osvietením** **HS: 5. hlas (148) a predsviatku (339)** Ap. 298 (2 Tim 4, 5-8), Mk 1 (1, 1-8)	**10 00 slov.**	* za veriacich

HS: slovenská modlitebná kniha *Hore srdcia;* HP: cirkevnoslovanská *Hóspodi pomíluj.*

- Sviatosť zmierenia každý deň pol hodinu pred sv. liturgiou
- **Upratovanie:** 1. skupina – r. Zakuciová, r. Geletková, r. Krajňáková a r. Pacáková. Ďakujeme, nech vás Pán Boh odmení na mnohé a šťastné roky.
- V sakristii si môžete zakúpiť **Katechizmus gréckokatolíckej cirkvi** *(Slovo pre život - 1. časť: Tajomstvo, v ktoré veríme).* Predajná cena je 10 €, dobrodinci farnosti majú zľavu 1 €.
- Z Vianočného koncertu sa vyzbieralo na opravu hornej kaplnky 821 €. Dary: 100 € r. Šaršaňová, 100 € Bz rodina, 100 € r. Jána Beňa. Pán Boh odmeň a požehnaj na mnohé a šťastné roky.

Bohoslužobný poriadok

5. – 11. január 2026

Pondelok 5.1. **Zdržanlivosť od mäsa a pôst**	Sv. Mučeníci Teopemt a Teónas **HS: z Predvečera (340)** **Myrovanie**	**8 00 slov.**	+ Terézia Vansáčová + Oľga, Mikuláš a Helena **Liturgia sv. Bazila Veľkého**
Utorok 6.1. **Prikázaný sviatok**	**Sväté Bohozjavenie nášho Pána Boha a Spasiteľa Ježiša Krista** **HP: z Bohozjavenia (330)** **Myrovanie** **14:00 Svätenie domov 1. časť č.domov 1-100**	**10 00 csl.**	* za veriacich farnosti **Veľké svätenie vody**
Streda 7.1.	Zhromaždenie k sv. Jánovi krstiteľovi **HS: (347)**	**8 00 slov.**	+ Katarína, Ján, Ján, Anna, Matej a Jozef (r. Kišáková)
Štvrtok 8.1.	Prepodobný Juraj Chozebita **HP: z Bohozjavenia (330)**	**8 00 csl.**	+ Ján, Anna, Ján a ost. z rod. Turčanovej
Piatok 9.1. **Zdržanlivosť od mäsa**	Sv. Mučeník Polyeukt **HS: z Bohozjavenia (342)**	**17 30 slov.**	+ z rod. Truhanovej a Geletkovej
Sobota 10.1.	*Sobota po Osvietení* **HP: z Bohozjavenia (330)** **14:00 Svätenie domov 2. časť č.domov 100 - do konca**	**8 00 csl.**	+ Ján Geletka (č.d.165) + Ján Geletka (č.d.61)
Nedeľa 11.1.	**Nedeľa po Osvietení** **HP: 6. hlas (104) a z Nedele (336)** **14:00 Svätenie domov 3. časť Rómska osada, Nálepkovo a ostatné filiálky**	**10 00 csl.**	* za veriacich farnosti

- **Svätenie domov**: 6.1.2026 od 14:00 čísla domov 1-100; 10.1. (sobota) od 10:00 od čísla domov 100 do konca; 11.1. (nedeľa) 14:00 h. – Rómska osada, Nálepkovo a ostatné filiálky nahláste v sakristii.
- **Upratovanie:** 2. skupina – r. Geletková, r. Krestiánová, r. Vrabľová a r. Vansáčová. Ďakujeme, nech vás Pán Boh odmení na mnohé a šťastné roky.
- **Sviatostný život v roku 2025:** Krst, myropomazanie a Eucharistia: 12 (10 zákonných, 2 deti súhlasom oboch rodičov zapísané do cirkvi podľa matky), Sobáše 2, Pohreby 12 (10 zaopatrených, 6 mužov a 6 žien), 1. Sv. spoveď (3 deti). Návšteva chorých (7).